

ODVRHNUTÁ

dve cesty

jeden život

MOTÝL

ROZHODNUTIE
CANNEV
UD PRÍBEH
LA VOĽBA
ORDY
MIE JEDEN ŽIVOT
PIESŇ ČERVENÝ ZÁPISNÍK
RODICA
TANEC
SVETLA
JANA ŠULKOVÁ
MINULOSŤ
ISTOTA
ŠKOLA
DVE CESTY
UCITEL
PODÍ
RODINA
PSYCHOLÓG
RODINA
TAJOMSKO
PRIATELIA
SEI
MOTÝL

ODVRHNUTÁ

dve cesty, jeden život

ODVRHNUTÁ

dve cesty, jeden život

JANA ŠULKOVÁ

VYDAVATELSTVO MOTÝL

Copyright © Jana Šulková 2015
Design © Tomáš Obert 2015
Cover photo © Tomáš Obert 2015
Slovak edition © Vydavateľstvo Motýľ 2015

ISBN: 978-80-8164-073-5

*„Sme tým, čo si pamätáme.
Bez pamäti mizneme, prestávame existovať,
naša minulosť je zničená,
a predsa venujeme pamäti len málo pozornosti,
okrem prípadov, keď nás opustí.“*

Mark Twain

Viete, aké je to byť odvrhnutá? Vedieť, že vás nikto nechce? Že človek, ktorý by vás mal milovať najviac, by bol radšej, keby ste sa nikdy nenarodili?

Ja áno!

Je to hrozné.

Pocit bezmocnosti a nekonečná bolesť, ktorá vás rozožiera zvnútra – to všetko trhá vašu dušu na márne kúsky a vy s tým nemôžete nič urobiť.

Vôbec nič.

Práve v tých chvíľach máte chuť ohluchnúť, oslepnúť, ochrnúť. Necítiť bolesť, len umrieť alebo stratiť pamäť a zobudiť sa niekde ďaleko.

Čo ak sa vám to však splní?

Čo potom?

1

Už sedemdesiaty druhý deň žijem v tomto poschodovom žltom dome s tromi spálňami, dvomi kúpeľňami, garážou a malou záhradkou s nádherným murovaným altánkom. Volajú ma Emily, ale netuším, či sa tak volám aj v skutočnosti. Nič si totižto nepamätám. Pred tromi mesiacmi ma neznámy muž priniesol do krajskej nemocnice takmer mŕtvu. Ten muž, asi tridsiatnik, ma ihneď po odovzdaní do rúk lekárov opustil. Jednoducho zdrhol. Nepovedal svoje ani moje meno. Neposkytol lekárom žiadny údaj, ktorý by nám pomohol zistiť čokoľvek o tom, kto som. Nemám poňatia, čo sa mi stalo, viem však, že som stratila pamäť.

Teraz žijem v tomto dome na okraji mesta. V dome evanjelického kňaza, ktorý sa ma spolu so svojou manželkou láskavo ujal. Mám vlastnú izbu, a hoci nie je veľká, je útulná. Vôbec netuším, akým smerom sa bude uberať môj ďalší život, no napodiv ma to ani netrápi. Som rada, že žijem. Už sa nemusím mučiť pohľadom na sinavo biele steny nemocnice, cítiť neustále studené ruky lekárov aj zdravotných sestier a vdychovať ten odporný zápach.

Podľa odhadov mám asi sedemnásť rokov, no možno menej či viac. Keď mám opísať svoje momentálne pocity, môžem len skonštatovať, že žiadne nemám. Necítim sa na žiadny vek, na nič si nespomínam, tvár, ktorú každé ráno vídam v zrkadle, nepoznám. Som to ja, no zároveň nie som. Rozumiete?

* * *

Emily vtedy netušila, kto je a prečo nie je pri svojej rodine. Prečo ju nik nehľadá a za celé mesiace sa nenašiel jediný človek, ktorý by ju poznal. Vari žila v jaskyni? Hoci si to nerada priznávala, často si kládla tieto otázky, analyzovala, surfovala po internete, sledovala svoju fotku v databáze ľudí s neznámou identitou. Pred svojou náhradnou rodinou sa však tvárila statočne a šťastne. V podstate bola šťastná. Mala všetko. Okrem pamäti, seba a skutočnej rodiny.

* * *

Na polovicu augusta je vonku psie počasie. Sedemnásť stupňov moju náladu veru nezlepšuje. Cítim sa fakt znudene! Síce si nepamätám, aké je to chodiť do školy, von s kamarátkami, aké mám záľuby a či som sa vôbec nejakým venovala, ale chýba mi to. Niekde vnútri mám taký pocit, že to bolo skvelé, aj keď žiadne detaily sa mi zatiaľ nevybavujú.

Kým som sa zotavovala, prispôbovala som sa novej situácii, takže som si nudu ani neuvedomovala. No teraz, keď som už zdravá, zvyknutá na svoj nový domov a zmierená s tým, že sa zrejme nikdy nedozviem, kto som a prečo som tu, sa nudím.

Aspoňže sa o dva týždne začína škola. Zapísali ma na miestne gymnázium. Ani neviem, ako to všetko Marta a Julo, moji náhradní rodičia, vybavili, no kým nezistia moju identitu alebo nedovrším osemnásť rokov (netušíme kedy), zostávam u nich. Myslím si, že si vybavili nejaké opatrovníctvo. Môžem byť rada, že som neskončila v decáku.

Ujo Julo je človek so zlatým srdcom. Vidno, že svoju prácu berie ako životné poslanie. Keď ma v ten osudný aprílový deň našiel v miestnej nemocnici zmätenú a vystrašenú, vraj

hneď pochopil, že sa o mňa musí postarať. A ja som mu za to vďačná.

„Em, ideš?“ Marta vstúpi do izby a hlavou mi kývne na odchod.

„Iste, len si vezmem tašku,“ usmejem sa na ňu. Dnes ma berie so sebou do práce. Pošťažovala som sa na nudu, a tak sa ponúkla, že ma prevedie súkromnou strednou umeleckou školou, v ktorej vyučuje maľovanie. Školský rok sa síce ešte nezačal, ale tamojší žiaci už teraz usilovne trénujú. Hudbu, tanec, maľovanie... Určite to tam žije. Som veľmi zvedavá. Musí to byť naozaj skvelé, keď tam študenti trávajú aj posledné dni prázdnin, ktoré im zostávajú. Obujem si šlapky, siahnem po kabelke, ktorú si prehodím cez plece, a zavriem za sebou dvere.

„Tešíš sa? Neviem, či sa ti budem môcť venovať.“

„Neboj sa, nejako sa zabavím. Hlavne, že nebudem trčať doma,“ žmurknem na ňu a zapnem si pás. Potom moja náhradná matka naštartuje auto a odvezie ma do inštitútu, o ktorom ešte netuším, že ma čoskoro úplne pohltí.

* * *

Marta sa v duchu potešila, že Emily prejavila záujem o svet tam vonku. Dlho bola uzavretá, často len tak sedela, až sa obávala, že upadla do depresie. Nie je jednoduché prežiť to, čo sa jej stalo, a zmieriť sa s tým, že ani nevie, kto je. Aj ju a jej manžela tieto otázky umárali deň čo deň. Už týždne polícia pátra po jej rodine a totožnosti, no nemá ani jediný bod, ktorého by sa chytila. Azda to dievča spadlo z neba?

* * *

„Chodí k vám veľa študentov?“ spýtam sa Marty po pár minútach tichej jazdy. Vyzerala dosť zamyslene, až som váhala, či prerušiť tok jej myšlienok.

„Čo je to veľa? Sme jediná stredná škola v krajine, ktorá je kompletnou strednou umeleckou školou. A navyše máme bohatý štipendijný program, ktorý využíva mnoho nadaných deciek. Nemôžeme sa porovnávať so zahraničím, ale sme celkom veľká inštitúcia. Veď uvidíš. Myslíš, že by ťa mohol zaujímať nejaký umelecký smer?“ zvedavo nadvihne obočie.

„Ja... netuším,“ zakokcem. Sama neviem, či mám k niečomu blízko. Zaparkujeme pred nevelkou historickou budovou. Zdá sa, že táto stavba si už čosi pamätá. Zvonka síce vyzerá malá, no jej interiér ma prekvapí veľkými svetlými, ale aj menšími miestnosťami, v ktorých je len stolička, hudobný nástroj a stojan na noty. Najskôr sa usadím v Martinom kabinete. Pár minút sa hrabe v nejakých papieroch a ťuká do počítača. Ja sa zatiaľ obzerám po stenách, študujem diplomy, ocenenia a fotografie.

* * *

Emily myslou vírilo toľko myšlienok, až ju z toho rozbolela hlava. Videla mená na diplomoch, ľudí na novších i starších fotografiách, niektoré boli dokonca čiernobiele. Jasne si uvedomovala, že všetci majú minulosť. Prečo si ona nevie spomenúť na tú svoju? Márne sa pokúšala, nútila mozog vynoriť si hoci len malý obraz z minulosti, videla len tmú. Akoby predtým neexistovala, akoby sa narodila v ten deň, keď otvorila oči do ostrého svetla nemocničnej

izby a uvidela uja Jula, sediaceho pri jej posteli s hlavou v modlitbách.

Z hlbokých úvah ju vyrušila neznáma osoba, ktorá vošla do kabinetu a hlasno pozdravila Martu.

* * *

Menšia zavalitá žena s krátkymi hnedými vlasmi vtrhne do miestnosti a chrlí zo seba slovo za slovom: „Ahoj, Martuška. Už si tu? Ako dobre! Potrebujem ťa hore u riaditeľky. Pod, prosím.“

„Ahoj, Heňa, toto je...“ Marta sa na moment zasekne. Kto vlastne som?

„Emily,“ dodá nakoniec.

„Teší ma,“ podám žene ruku. Usmeje sa na mňa tak srdečne, až ma to prekvapí. Vie azda niečo o mojej situácii?

„Em, nebude ti prekážať, ak ťa na chvíľu nechám samu? Môžeš si prezrieť školu. Pokojne choď kamkoľvek.“

„Iste, len choďte, ja sa nejako zabavím,“ usmejem sa, hoci sa trochu vydesím. Odkedy si pamätám, všade chodím len s Martou či Julom. Samu ma nechávajú len doma.

Obe sa na mňa chápavo usmiejú a stratia sa za sklenými dverami. Pár sekúnd prestupujem z nohy na nohu, nakoniec sa rozhodnem vyjsť z kabinetu a prezrieť si školu. Určite sa nestratím, taká veľká nie je. Prejdem pár krokov po tmavej chodbe a dostanem sa do študentskej časti, v ktorej sú umiestnené učebne.

Z každej strany počujem niečo iné. Z veľkej sály sa ozýva moderná tanečná hudba. Neodolám a nakuknem dnu cez malé okienko na dverách. Niekoľko dievčat a dvaja chlapci tancujú akúsi choreografiu. Kráčam ďalej, počujem husle,

spev, bicie, hádku páru o akejsi súťaži, až sa nakoniec stratím v tichu. V poslednej miestnosti na chodbe nie je nik. Stojí v nej len veľké piano, ktoré ma úplne hypnotizuje.

* * *

Hoci nevedela prečo, niekde vnútri cítila obrovskú príťažlivosť k tomuto nástroju. Zastala pred sklenenými dverami, nos nacapila až na sklo a mlčky hľadela na piano. Nevedela, ako dlho tam stála, kým sa odhodlala stlačiť kľučku a vstúpiť. Myslel jej odrazu prestala pracovať na plné obrátky. Niekde z úzadia jej mysle sa dopredu predierali tóny. V hlave jej znela pieseň. Posadila sa na stoličku a mierne ju prisunula k nástroju. Ruku opatrne položila na piano a prstom prešla po kvalitnom dreve. Potom otvorila veko a prsty položila na klávesy.

* * *

Neviem, prečo tu sedím a prstami hladím klávesy klavíra, keď som naň nikdy nehrala. Alebo áno? Čakám, čo sa stane. Či sa moje prsty začnú pohybovať po klávesoch a vydávať nejaký zvuk podobný piesni, alebo to budú len neurčité tóny neznalca.

Zhlboka sa nadýchnem, uvoľním myseľ a dovoľím prstom voľne sa pohybovať po klávesoch. Nemyslím, nesnažím sa spomenúť si, len počúvam pieseň, ktorá mi hrá v hlave.

Uvedomím si, že hrám. Ja skutočne hrám! Tvár mi rozžiari úsmev, chrbát vystriem, nohy položím na pedále a úplne sa oddám hre. Prsty mi šikovne behajú po klávesoch, ktoré vydávajú tón za tónom. Pieseň mi je taká známa, akoby som ju hrala azda tisíc ráz.

* * *

Čas pri práci letel Marte tak rýchlo, že ju Emilina neprítomnosť neznepekotojovala. *Iste sa motá po škole*, pomyslela si. Z vypisovania papierov ju vytrhol zvuk klopania na dvere jej kabinetu.

„Áno?“ zdvihla hlavu.

„Prepáčte, pani profesorka Ondrejíková, to dievča, ktoré s vami prišlo...“ mladá dievčina sa pousmiala.

Martu na okamih premkol strach, že sa jej azda niečo prihodilo.

„Stalo sa niečo?“

„Och, nie. Len som vám chcela povedať, že už hodinu hrá na klavíri v zadnej miestnosti a je fakt dobrá. Mala som taký pocit, že by vás to mohlo zaujímať.“

Marta prekvapene nadvihla obočie, poďakovala študentke a vyletela z kabinetu ako uragán, len aby sa na vlastné oči a uši presvedčila o tom, že je to pravda. Ak áno, znamená to veľmi veľa.

Emily si vôbec neuvedomovala, že pieseň hrá dookola už hodinu. Tak ju pohltila táto nová znalosť, ktorú v sebe objavila, až zabudla na čas. Uvedomujúc si, že si predsa len na niečo spomína, hoci nie priamo, pokračovala v hraní, kým ju Marta nevyrušila.

* * *

„Em, ty vieš hrať?“ spýta sa ma Marta, neskrývajúc svoj údiv. Ani som si nevšimla, že vošla.

„Netušila som to.“

„To je úžasné! Počúvala som ťa pár minút za dverami, a aj keď tú skladbu nepoznám, hrala si krásne. Ako profesionálka.“

Jej slová ma zahrejú na duši. Odrazu zatúžim sedieť tu navždy a len hrať. Nemúčiť sa predstavami o mojej minulosti a desivými obavami z budúcnosti.

„Hľadala som ťa po celej škole, keď si sa dlhšie nevracala, ale že ťa nájdem hrať, to som ani netušila.“

Bezmocne myknem plecami. Neviem, čo povedať. Sama som zmätená. V hlave mám neustále len tóny a neviem, či sa objavia aj slová alebo obrazy, či niečo, čo mi pripomenie minulosť.

„O pár minút pôjdeme na obed, súhlasíš?“ ruku položí na moje plece a mierne ho stisne.

„Jasné,“ usmejem sa, aj keď ma zamrzí, že sa s klavírom musím rozlúčiť.

* * *

Marta sa zatvárila kyslo, keď z konca chodby začula zvuk piana a utvrdila sa v tom, že to hrá jej zverienkyňa Emily. Chvíľu mlčky postávala za dverami a sledovala, ako precízne dievča hrá, ako sa jej prsty šikovne pohybujú po klávesoch, akoby to robili už večnosť. Potešilo ju, že si spomína aspoň na niečo. Aj tóny sú lepšie než nič. Desila ju ničivá prázdnota a tma, ktorú Emily mala v mysli a ktorú jej denne vídala v očiach.

Vybrali sa spolu na obed a zvyšok dňa Emily pomáhala Marte so zápisnými listami pre nových študentov. V mysli sa pohrávala s možnosťou, že by jeden mohol byť pre ňu.

2

„Počul som o tvojom dnešnom hraní,“ zmieni sa Julo pri večeri a popritom sa na mňa šibalsky usmeje.

„Hm,“ odpoviem neurčito, pretože naozaj netuším, ako odpovedať na jeho poznámku. Klávesy ešte stále cítim na bruškách prstov.

„Myslíš si, že by si zvládla hrať aj z nôt?“ pokračuje v nastolenom rozhovore a mne sa mierne roztrasú kolená ukryté pod stolom.

„Neviem, nad tým som nerozmýšľala,“ priznám.

„Tak by sme to mali vyskúšať.“

Marta prikývne a mne nezostáva nič iné, iba s nimi súhlasiť.

* * *

Manželia Ondrejíkovci sa pred večerou zhovárali v kuchyni o Emilinom novoobjavenom talente. Marta sa v tíchoosti zverila svojmu manželovi so svojimi plánmi dostať ju na umeleckú školu, ak na to bude mať, a ak, samozrejme, bude chcieť študovať hudbu. Ktovie, čo všetko v nej ešte drieme a oni o tom ani nevedia. Prepásť takú šancu by bola pre Emily veľká chyba, najmä ak je taká nadaná, ako sa zdá.

Počas večere nenápadne nabádali dcéru do toho, aby sa o svoj talent začala viac zaujímať, veď ktovie, možno sa jej práve vďaka tomu vráti pamäť. Videli strach v jej očiach, keď začali hovoriť o tejto téme, no ten ich nesmie odradiť. Vzali si ju na zodpovednosť. Sľúbili si, že ju vychovávajú ako svoju a pomôžu jej nájsť nielen jej minulosť, ale zabezpečiť jej aj peknú budúcnosť.

* * *

Na druhý deň ma Marta chce zoznámiť s učiteľom hry na klavíri Markom. Má asi štyridsať, dlhšie tmavé vlasy a mierne šibalské oči. Spočiatku naňho hľadím nedôverčivo, ale keď začujem jeho hru, zatváram sa prekvapene. Marta postáva pri dverách a po očku nás sleduje.

„Sadni si, Emily. Uvidíme, čo dokážeš,“ pokynie mi rukou po tom, čo si overí, že klavír je v správnej kondícii. Sťažka preglgнем, posadím sa a prisuniem si stoličku bližšie ku klavíru. Marek predomňa položí zošit s notami. V prvom momente sa zlaknem, no nedám na sebe nič znať. Očami skúmam tie zvláštne tvary na mnohých linajkách a snažím sa spomenúť si, čo znamenajú. Marek a Marta ma v tichosti pozorujú. Trpezlivo čakajú, či sa chytím.

* * *

Marek od prvého momentu tušil, že sa v tomto dievčati skrýva niečo výnimočné. Niečo iné, čo nenájdete u každej mladej dievčiny. Nie, nebola to jej krásna tvár, čo ho zaujalo, skôr akési tušenie, že z nej vyrastie veľká osobnosť. Videl jej nervozitu, hoci sa jej ju darilo skrývať. Váhavo prestupoval z nohy na nohu a čakal, či začne hrať, alebo jej bude musieť pomôcť. V duchu rátal sekundy, nechcel na ňu tlačiť. Podľa toho, čo mu povedala kolegyňa Marta, dievča stratilo pamäť. Nevedel si ani len predstaviť, aké to je. Čo všetko musí prežívať, hlavne preto, lebo ani po mesiacoch sa nepodarilo zistiť jeho totožnosť. Trápilo ho však aj niečo iné...

* * *

Po nekonečných sekundách či minútach, ktoré som strávila zízanim na zvláštne znaky v zošite, sa mi rozjasní. Nie, neviem, ktorá z tých nôt je cé, ktorá je celá a ktorá štvrtová, no môj mozog ich zrazu vie spracovať tak, že sa moje prsty podľa nich hýbu v správnom rytme, v dobrej tónine a konečný výsledok dáva zmysel. Aspoň si to myslím podľa akéhosi uvoľneného povzdychu, ktorý pred chvíľkou vyšiel z Markových úst. Zhlboka sa nadýchnem, hrám pieseň, ktorá je mi čím ďalej, tým známejšia, až zavriem oči a hrám spamäti.

„Je to úžasné,“ Martine slová nadšenia ma vytrhnú z bubliny, v ktorej som sa ocitla. Prestanem hrať, otočím sa na stoličke a zrak upriamim na Martu. Na jej tvári sa zračí veľká radosť. Nepomôžem si a usmejem sa.

„Páčilo sa ti to?“ spýtam sa jej, hoci viac by ma mal zaujímať Markov názor.

„Och, a ešte ako! Georg Friedrich Händel je môj oblúbenec a skladba Sarabande je mojou srdcovou záležitosťou. Sama osebe je veľmi dramatická, no ty si jej dala taký zvláštny ráz. Máš veľký talent!“

V očiach sa jej lesknú slzy. To meno, Händel, mi niečo hovorí. Aj tá skladba mi je akási povedomá. O pár sekúnd ku mne pristúpi učiteľ Marek.

„Emily, všimol som si, že druhú polovicu si hrala spamäti. Poznáš tú skladbu?“ upriami na mňa svoje tmavé oči a mne sa zrazu v hlave vybaví akýsi obraz muža s podobným pohľadom. Silno zamrkvám a potočím hlavou, aby som ten obraz dostala zo svojej mysle. Marek to berie ako odpoveď, hoci to nebol môj zámer.

„Nie,“ dodám nakoniec a ani neklamem. Naozaj ju nepoznám. „Teda, nespomínam si,“ opravím sa.

Marek položí dlaň na moje plece a mierne ho stisne. „Neboj sa, spomenieš si,“ usmeje sa na mňa a ja zrazu uverím, že moje myšlienky sa čoskoro všetky vrátia a ja si spomeniem na každý detail svojho života.

Potom spolu s Martou odíde do kabinetu a mňa nechá samu venovať sa hre.

* * *

Marta a Marek mlčali celou cestou. Rozhovor začali až po tom, čo sa spolu zavreli za dverami malej miestnosti.

„Marek, čo si o nej myslíš?“ spýtala sa Marta s nádejou v hlase.

„Je skvelá. O tom niet pochyb. Má veľmi dobrú techniku, navyše skladbu dokonale pozná, čo značí, že mala veľmi dobrého učiteľa. Je len pár typov ľudí, ktorí ťa prinútiť naučiť sa Händela naspamäť,“ zasmial sa.

Marta síce jeho poznámke nerozumela, no potešilo ju, že Marek o dievča javí záujem.

„Mám však mierne obavy, že tunajšie tempo bude na ňu prirýchle. Nie preto, že by nebola nadaná, ale pre jej stav. Netrúfam si odhadnúť, na koľko vecí z hudobnej teórie si spomína.“

„Marek, tvoje obavy sú opodstatnené, no mám taký pocit, že ju to tu bude baviť a naplňovať oveľa viac ako v obyčajnej škole. Ťažké to bude pre ňu všade. To je isté.“

Obaja vedeli, že Emily by mala študovať na umeleckej škole, ale tiež ich sužoval strach, že to dievčaťu môže uškodiť, ak sa na ňu bude vyvíjať priveľký tlak. Mysleli však aj na

to, že hoci si nespomína na všetko, jej vedomosti sa určite čoskoro obnovia. Aj keď si totiž nepamätala veci zo svojej minulosti, jej všeobecný rozhľad a schopnosti to nijako neovplyvnilo.

„Marta, nechám to na teba. Ak ty a ona uznáte za vhodné, aby tu študovala, pred riaditeľkou ťa plne podporím.“

„Vďaka, Marek,“ odpovedala mu s úsmevom.

Bolo rozhodnuté.

* * *

Po niekoľkých minútach za mnou príde Marta. Na tvári jej pohráva úsmev.

„Zahráš mi ešte niečo?“ spýta sa a posadí sa do rohu miestnosti.

„Myslím si, že na dnes stačilo. Vyhladla som,“ priznám. Zasmejeme sa, vstaneme a poberieme sa domov.

Budovu školy opúšťam s pocitom, že konečne niekam patrí. Niekam inam ako len k Marte a Julovi, k niečomu, čo ma spája s mojím minulým ja. Občas mám však veľký strach z toho, čo sa dozviem, ak si predsa len spomeniem. Bojím sa aj toho, čo Marta, Julo a Marek zamýšľajú. Zdá sa, že na gymnázium nenastúpim.

„O čom premýšľaš?“ preruší ma v úvahách Marta.

„O ničom,“ zaklamem a hlavu otočím k oknu. Sledujem mi-hotajúce sa stromy za oknom, menšie i väčšie budovy mesta, staršie i novšie, množstvo ľudí, ktorí prechádzajú po uliciach a v ktorých podvedome hľadám svoju rodinu. Tú skutočnú.

„Neklam mi, Emily. Vidím, ako vraštíš obočie. Vtedy vždy o niečom tuho premýšľaš.“ Tón hlasu sa jej mierne zmení, kvôli čomu z nej vyžaruje väčšia autorita.